

Johtaja
Maarit Lindström
Keskuskauppakamari

Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne -selvitys

Hallitusohjelmassa tavoitteeksi on asetettu koko maan laajuisen kuntauudistuksen toteuttaminen. Kuntien yhdistämisellä halutaan luoda nykyistä selvästi vähälukuisempiin peruskuntiin pohjautuva kuntarakenne, jossa yksittäiset kunnat olisivat riittävän suuria pystyäkseen itsenäisesti vastaamaan peruspalveluista sekä vaativan erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon palvelujen synnyttämisestä kustannuksista. Lisäksi suurempien kuntien katsotaan paremmin kykenevän tulokselliseen elinkeinopolitiikkaan ja toisaalta ne voivat tehokkaammin vastata yhdyskuntarakenteiden hajautumiskehitykseen.

Hyvinvointivaltion säilyttäminen on ehdottoman tärkeä tavoite paitsi inhimillisesti ajatellen, niin myös elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta. Ongelmana on, että terveys- ja hyvinvointipalveluiden tuottaminen on kuntien merkittävin kustannuserä ja niiden kasvu on monessa tapauksessa pääasiallisen syynä kuntien talouden velkaantumiselle.

Ydinkysymys terveys- ja hyvinvointipalvelujen tuottamisessa on niiden kustannustehokkuuden parantaminen. Tämä asia tulee nostaa kuntarakenneuudistuksen yhteydessä esille. Normaalien markkinamekanismien hyödyntäminen myös hyvinvointipalveluiden tuottamisessa paitsi parantaa kustannustehokkuutta, myös edistää uusien ja entistä innovatiivisempien menetelmien hyödyntämistä ja kehittämistä.

Hyvinvointivaltion ydintehtävä on varmistaa palvelujen saatavuus, eikä tämän toteuttaminen välttämättä vaadi palvelujen tuottamista julkisen sektorin toimesta. Yksityissektorin nykyistä selkeästi suurempi hyödyntäminen palvelujen tuottajana mahdollistaa niiden kustannustehokkuuden paranemisen ja sitä kautta yhteiskunnallisten säästöjen saavuttamisen. Tämä edellyttää kuitenkin, että myös terveys- ja hyvinvointipalvelujen osalta luodaan todelliset markkinat, joilla useamman palveluntuottajan keskinäinen vapaa kilpailu ylläpitää tuotannon tehokkuutta ja jossa lopullinen kulutus päätös siirretään yksittäiselle kuluttajalle. Julkishallinnon tehtävä on varmistaa tulotasosta riippumaton mahdollisuus hyödyntää palveluja.

Pelkkä kuntarakenteen uudistaminen ei anna riittäviä edellytyksiä terveys- ja hyvinvointipalveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Kuntakoon kasvattaminen esimerkiksi työssäkäyntialueiden mukaiseksi ei sellaisenaan paranna mahdollisuuksia palvelutuotannon järjestämiseksi entistä kustannustehokkaammin. Sen sijaan olisi hyvä pohtia

muun muassa sitä, onko kunta oikea vastuutaho palveluiden saatavuuden turvaajana, vai tulisiko vastuuta siirtää enemmän kuntia laajemmille organisaatioille.

Kunnan harjoittaman elinkeinopolitiikan lisäksi myös kunnan oma päätöksenteko ja organisaation toiminta vaikuttavat yritystoiminnan kehittymisedellytyksiin kunnan alueella. Yritykset kokevat kunnan oman toiminnan ongelmallisemmaksi suurissa kunnissa, joissa muun muassa hallinto-organisaatio on luonnostaan suurempi. Voidaan havaita, että hyvän asenneilmapiirin jalkauttaminen myös kuntaorganisaation päivittäiseen toimintaan on kuntakoon kasvaessa hankalampaa. Kuntarakenteen muutokset näin ollen korostavat tarvetta kiinnittää huomiota myös kuntien omiin hallinnollisiin toimintatapoihin.

Koska palveluiden turvaamisen lisäksi kuntauudistuksen keskeisenä tavoitteena on pidettävä kuntien oman toiminnan kustannustehokkuuden lisäämistä, ei rakenteisiin saa jättää toiminnan tehokkuutta heikentäviä elementtejä. Tämän vuoksi siltä osin kuntaliitoksiin päädytään, on viiden vuoden irtisanomissuojasta luovuttava. Mikäli henkilökunnan määrää ei hyvin pian kuntaliitoksen jälkeen sopeuteta, synnyttää hallinto-organisaation kasvaminen toiminnan tehottomuutta, jota ei myöhemmin enää saada karsittua pois.

Turussa, 30. maaliskuuta 2012
TURUN KAUPPAKAMARI

Jari Lähteenmäki
toimitusjohtaja

Jarkko Heinonen
asiamies